

Η ΕΡΩΜΕΝΗ ΤΟΥ ΜΠΕΤΧΟΒΕΝ

Είς τὰ ἐνδιαφέροντα σημεῖα τοῦ συγκινητικοῦ βίου τοῦ Μπετχόβεν ἀνήκει ἡ ἐποχὴ τοῦ σφοδροτάτου ἐρωτός του πρὸς τὴν κόμησσαν Θηρεσίαν φόν Μπρούνοβικ. Ἵνα ἐννοηθῆ τὸ μέγεθος τοῦ πάθους, ἀρκεῖ ν' ἀναγνωσθῆ ἡ ἀληγομόνητος ἐπιστολὴ τῆς 6 Ἰουλίου 1806 μετὰ τὸ ὑπερέργραφά της. «Ποῖος περιπαθῆς ἔρωσ πρὸς σέ μετὰ δακρύων. ζωὴ μου. Χαῖρε, ἀγάπα με πάντοτε, καὶ μὴ ἀρνηθῆς ποτε τὴν πιστοτάτην καρδίαν τοῦ πάντοτε ἰδικοῦ σου.»

Μ' αὐτὰ τελειώνει τὴν ἐπιστολὴν του ὁ διδάσκαλος.

Τριάκοντα ἔξ ἐτῶν ἦτο τότε ὁ Μπετχόβεν. Πρωτῆτερα ἦτο γενικὴ γνώμη, ὅτι ἡ ἐπιστολὴ του ἀπηυθύνετο πρὸς τὴν Ἰουλίαν Γκουϊτσάρδη. Ὁ Τάϊερ ὅμως ἀπέδειξεν εἰς τὴν βιογραφίαν του, ὅτι δὲν ἀληθεύει ἡ γνώμη αὕτη, διότι ἡ ἐπιστολὴ τοῦ Ἰουλίου 1806 ἐγράφη πρὸς τὴν κόμησσαν φόν Μπρούνοβικ, τὴν ὅποιαν ἐσκόπει ὁ Μπετχόβεν ἀκόμη καὶ εἰς τὰς ἀρχὰς Ματου 1810 νὰ νυμφευθῆ.

Ἡ Θηρεσία φόν Μπρούνοβικ ἀνήκεν εἰς τοὺς ἀριστοκρατικοὺς κύκλους τῆς Βιέννης, εἰς τοὺς ὁποίους ἡ μουσικὴ καὶ ἰδίᾳ ἡ τέχνη τοῦ Μπετχόβεν εὐρισκεν ἐνθουσιώδη ὑποδοχὴν. Ἐγενήθη τῆ 1778. Τὴν νεότητά της διηλθε μέρος εἰς Μαρκθασάρ, εἰς τὴν πρὸς νότον τῆς Βουδαπέστης οἰκογενειακὴν ἐστίαν καὶ μέρος εἰς Βιέννην. Πνευματώδης, εὐγενῆς εἰς τὰ αἰσθήματα, μελετῆς μουσικῆν ἀντίληψιν πεπρωτισμένην, ὡς καὶ ὁ μεγαλύτερος ἀδελφός της κόμης Φράντζ, ταχέως ἐνόησε τὸν Μπετχόβεν, καὶ ἡ διδασκαλίᾳ του εἰς τὸ κλειδοκύμβον ἐγένετο ἀποτελεσματικὴ.

Ἡ συναναστροφὴ τοῦ Μπετχόβεν ἔφερεν εἰς στενωτάτην φιλίαν. Ὁλόκληρος ἡ οἰκογένεια τὸν ἐθαύμαζεν ὡς ἄνθρωπον καὶ καλλιτέχνην. Ἰδίᾳ ὁ ἀδελφός Φράντζ, τὸν ὁποῖον ἐνόμαζεν ἀδελφόν του. «Δὲν ἔχω κανένα καλλιτέσον», ἔλεγε κάποτε εἰς ἐπιστολὴν. Τὸ 1800 εἰς τὸ γενεαλογικὸν λεύκωμα τῆς Θηρεσίας καὶ τῆς ἀδελφῆς της Ἰωσηφίνης, τῆς ἐλευθούσης εἰς γάμον μετὰ τὸν κόμητα Δαίηφ, ἔγραψε μίαν μελωδίαν ἐπὶ τοῦ ποιήματος τοῦ Γκαίτς «Σὲ συλλογίζομαι», καὶ εἰς τὸ 1801 ἀφιέρωσε καὶ εἰς τὰς δύο τὴν τυπωθεῖσαν σύνθεσιν, τὴν ὅποιαν ἐδημοσίευσεν μετὰ ὀλόκληρον τὸ ποιῆμα τοῦ Γκαίτς.

Ἡ Θηρεσία βραδύτερον τῆ ἐστειλε τὴν εἰκόνα της, ἐπὶ τοῦ ὅπισθεν μέρους τῆς ὁποίας ἔγραψεν: «Εἰς τὴν σπανίαν μεγαλοφυίαν εἰς τὸν μέγιστον καλλιτέχνην, τὸν καλὸν ἄνθρωπον. Θ. Μ. Ν. «Τὴν εἰκόνα πολλὰ ἔτη εἶχον οἱ κληρονόμοι τοῦ Μπετχόβεν, καὶ κατόπιν τὴν ἔλαβεν ὁ ἀρχιμουσικός Ἰωσηφ Χαλμσεξέργερ. Τώρα εἰρίσκειται εἰς τὸ Μουσεῖον Μπετχόβεν εἰς Βοῦνν.

Τὰ αἰσθήματα καὶ τῶν δύο κατέληξαν εἰς περιπαθέστατον ἐρωτα, καὶ κατόπιν εἰς ἐριστικὸν ἀρραβῶνα, ὅστις ἔγινεν τὸ βραδύτερον κατὰ τὸ ἔαρ τοῦ 1806.—Διότι ἡ ἀπὸ τὸν Ἰούλιον τοῦ ἰδίου ἔτους χρονολογουμένη πρὸς τὴν «ἀθάνατον ἐρωμένην» μετὰ τὰς ἠθὰς της περὶ σφοδρῶ καὶ περιπαθοῦς ἐρωτός τόσοσ συγκινητικὴ ἐπιστολὴ στηρίζει τὴν γνώμην, ὅτι τὸ ζεῆγος εἶχεν ἐνωθῆ καὶ ἐξωτερικῶς μετὰ ἐφ' ὅρου ζωῆς ἀφοσίωσιν.

Οἱ ἀρραβῶνες ἦσαν μυστικοί. Ἐκτός τοῦ ἀδελφοῦ Φράντζ, τοῦ ἐμπιστοῦ εἰς τοὺς ἀγαπωμένους, οὐδεὶς ἄλλος τοὺς ἤξευρεν. Δικαιῶς ἦτο ἀσυνήθιστον γεγονός ἡ ἐνωσις γυναικὸς ἐπιφανοῦς γένους καὶ μὴ αἰτομικῶς εὐπόρου μετὰ καλλιτέχνην φήμης καθημερινῶς μεγαλυνομένης, ἀλλὰ πτωχοῦ, οὔτε κανονι-

κόν εισόδημα έχοντας, οὔτε θέσιν ἀσφαλῆ, καὶ τοῦ ὁποίου αἱ ἐλπίδες ἔνεκα τῆς βαρυηκότας πολὺ ὀλίγαι ἦσαν.

Οἱ ἀγαπώμενοι ἕμως ἤλπιζον, ὅτι τὸ μέλλον θὰ παρεμέριζε τὰς δυσκολίας, αἱ ὁποῖαι ἀντετάσσοντο εἰς τὴν ἔνωσίν των.

Πρὸ παντὸς ὁμως ὄφειλον ἀμφοτέροι νὰ δπλασθῶσι μὲ ὑπομονήν.

Κατὰ τὴν διαίτησίν του εἰς Μαρκβασάρ ὁ Μπετχόβεν ἀτελείωσε τὴν μεγάλην σονάταν εἰς f. moll Op. 57. Τὸ ἐπόμενον ἔτος τὴν ἐδημοσίωσεν, ἀφιερῶσας αὐτὴν εἰς τὸν κόμητα Φράντζ φόν Μπρούνοβικ. Ἄν ὑπὸ τὸ κράτος τῆς ψυχικῆς ταραχῆς καὶ τοῦ πόνου ἐκ τῆς ἐκκρεμότητος καὶ τῆς ἀδεσβαίότητος ἐνεπνεύσθη, ἢ κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ἐντυπώσεως ἐκ τῆς συντροφιάς ἀγαπωμένου προσώπου, τίς ἔμπορεῖ νὰ γνωρίζῃ! Πόσον ὁμως πλοῦσια καὶ θαυμαστὴ συνθετικὴ δημιουργία ἀπὸ τὸ ἔτος 1806 μέχρι 1810. Τρεῖς συμφωνίαι, δύο συναυλαὶ κλειδοκυμβάλου, συναυλαὶ βαρβίτου, ἢ σύνθεσις τῆς Λεωνώρας, ἢ μουσικὴ Ἐγγμόνδου, ἢ Οὐδερτὸυρ Κοριολάνου, ἢ φαντασία διὰ κλειδοκυμβάλου, χορὸς καὶ ὄρχηστρα, σειρὰ κουαρτέτων καὶ σονατῶν, καὶ πλεῖστα ἄλλα μικρά.

Κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ ἔαρος τοῦ 1809 προσέτι τῷ παρουσιάσθη ὠρισμένη ἐλίτις βεβαίου χρηματισμοῦ, καὶ ἀνεθάρρησε διὰ τὴν πραγματοποιήσιν τοῦ γάμου του. Τότε πολεμικαὶ ταραχαὶ ἐλάμβανον χώραν εἰς τὴν Αὐστρίαν καὶ ἰδίᾳ εἰς τὴν πρωτεύουσάν. Τὰ κέρδη του ἠλαττώθησαν. Ἐπὶ δόλοκρον μῆνα ἦτο κεκλεισμένος εἰς Βιέννην. Ὅταν ἠλευθερώθη, ἔσπευσε τὸ φθινόπωρον εἰς τὴν «εὐτυχῆ γωνίαν τῆς Οὐγγαρίας», τὴν ὅποιν ἐπέθησαν, εἰς τὴν ἐστίαν τῆς οἰκογενείας Μπρούνοβικ. Ἐκεῖ ἀνεπαύθη καὶ πάλιν.

Τὴν αὐτὴν ἐποχὴν συνέθεσε τὴν σονάταν Op. 81α «Les Adieux». Διὰ τὸν προσφιλεῖ ἀδελφόν Φράντζ ὁ Μπετχόβεν συνέθεσε τὴν φαντασίαν G. moll. Op. 77. Εἰς τὴν Θηρεσίαν μὲ τὴν σονάταν Fis dur Op. 78 ὠμίλησε τὴν τελευταίαν λέξιν. Μὲ γλῶσσαν ἀγνήν, ἀληθινήν. Καὶ ὁ ἴδιος Μπετχόβεν τὴν σύνθεσιν ταύτην ἔλεγε μεγίστης ἐπιτυχίας. Κατὰ τὸν Τάϊερ μίαν φοράν τὸ εἶπεν εἰς τὸν Ἐτσόρνη. «Πάντοτε γίνεται ὁμιλία διὰ τὴν σονάταν cis moll. Ἐγραψα ὁμως κατὰ τι ἀνώτερον. Τὴν σονάταν Fis dur».

Ὁ Μπετχόβεν ἐπαγγέλλεν εἰς Βιέννην πλήρης ἐλπίδων, ὅτι μετ' ὀλίγον θα φθάσῃ τὸ τέλος τοῦ πόνου τῆς καρδίας του. Ἐν τούτοις ὁμως κατόπιν ἐν ἐλαχίστῳ χρόνῳ ἐπῆλθεν ἡ ματαίωσις. Τί ἐπέφερε τὴν ματαίωσιν; Διαδόσεις πολλαὶ εἰνε. Οὐδὲν ὁμως ἐξηκριβώθη. Καὶ οἱ δύο ἦσαν εἰλικρινεῖς, ἀθῆοι, ἀνταγαπώμενοι μέχρι λατρείας. Ἄλλ' αἱ ἐξωτερικαὶ σχέσεις τὸ 1810 ἦσαν μόλις εὐνοϊκώτεραι ἀπὸ τὸ 1806 εἰς τὸν γάμον. Καὶ τοῦ Μπετχόβεν ὁ χαρακτήρ ὁ ἀναποφάσιτος, ὁ δεῦθμος καὶ ἡ ἐπιπολαιότης του δὲν ἦσαν συντελεστικὰ δι' εὐτυχισμένην συζυγικὴν ζωὴν. Πρὸ πάντων ἡ φυσικὴ τοῦ κλίαις διὰ μοναξίαν.

Ἡ Θηρεσία φόν Μπρούνοβικ ἔμεινεν ἄγαμος. Τὸν βίον ὁμωσ δὲν διήλθεν ἐν ἀπραξίᾳ. Ἡχορλήθη μὲ ἀφοσίωσιν εἰς τὴν παιδαγωγικὴν. Ἐνθουσιασμένη ὀπαδὸς τοῦ Πεσταλότζη δὲν περιωρίσθη μόνον εἰς τὴν μεθοδικὴν φροντίδα διὰ τὴν σωματικὴν καὶ πνευματικὴν ἐπιτυχὴ ἀνάπτυξιν τῶν κορασίων. Συμμετέσχεν ἐξ ἰδίων μέσων κατὰ τὸ δυνατόν εἰς τὴν ἔδρυσιν καὶ συντήρησιν ἐκπαιδευτηρίων. Ἀπέθανε τῷ 1850 εἰς ἡλικίαν 72 ἐτῶν. Μετὰ τὴν δημοσίευσιν τῆς σονάτας Fis dur (1810) τὸ ὄνομα Θηρεσία φόν Μπρούνοβικ ἐξαφανίζεται ἐξ ὅλων τῶν ἐγγράφων, ἐπιστολῶν καὶ σημειώσεων τοῦ Μπετχόβεν. Μόνον ἡ φιλικὴ Μπετχόβεν καὶ τοῦ ἀδελφοῦ τῆς ἔμεινεν ἀνενόηλος μέχρι τοῦ θανάτου του.

I. K. ΦΑΡΜΑΚΙΔΗΣ

